

Örökcsütörtök

A SZOMSZÉDOK CÍMŰ TELEREGÉNYRŐL

2017 szeptemberében *Szomszédok* fesztivált tartottak a gazdagréti lakótelepen – ha a két nap összes történéseit nem is, azt az órát bárki megnézheti a neten, amikor a sorozat színészeinek egy része felidézte emlékeit, Németh Kristóf műsorvezetése és színpadias kacagásai mellett. A pódiumbeszélgetés egyértelmű sztárja Janka néni lett, azaz Pásztor Erzsi, aki mellékszereplőből mostanra a *Szomszédok* arcává, mémek főhősévé változott – bár mentegetőzött ezen a bizonyos beszélgetésen is, hogy az ő esetében akár hat hét szünet is előfordult két forgatás közt, igaz, végig jelen volt a sorozatban, de messze nem kétheti rendszerességgel. A kicsit érettségi találkozóra emlékeztető eseményen egyesek önfeledten örültek a viszontlátásnak, mások feszengtek, mintha azt érezték volna: mindenki látja, mennyit öregedtek, híztak, fogytak, erőtlenedtek a befejezés óta eltelt időszakban. Még az is végigfuthatott

bennük, hogy az ő drága közönségük eltöprenghet: vajon hova jutott a karrierjük az utolsó rész óta lepergő, közel húsz évben. Nagyon keveseken volt érezhető, hogy tisztában vannak azzal az ambivalenciával, amely a *Szomszédok*hoz való viszonyt alapjaiban meghatározza: azzal tehát, hogy a rajongás szívet melengető ugyan, de az erős iróniát lehetetlen nem érezni benne. Persze, a közönség önmagán (is) röhög, ha a sorozaton nevet, ahogyan egykor (és azóta is) Gogol *A revizor*ának nézői: felidéződhet bármelyikünkben, amikor az internetbe belépni szándékozó Vágási Ferit nézzük, milyen volt először szembesülni, például, a számítógépes egérrel; a mai napig emlékszem arra a varázslatra, hogy az asztalon mozgattak egy *dolgot*, és ennek következtében *másutt*, jelesül egy képernyőn, történt *valami*. És, persze, sok minden más is lehet röhögni, ha belenézünk egy-egy ismétlésbe: azon a különös gerontokrácián,

amelynek köszönhetően a Both Béla játszott Béla bácsit nyolcvanon túl sem engedték a kollégái lelépni a katedráról, mert remek órákat tart, és fegyelmzés nélkül is simán leköti a kiskamaszokat, vagy azokon az alig életszerűtlen párbeszédeken, amelyekben mindenki kerek, egész mondatokban beszélt, és soha nem vágott a másik szavába, még veszekedés közben sem. De döbbenet lehet ma szembesülni a sorozat erős elfáradásával is: az utolsó évben váratlanul felbukkanó, két részen át tartó „Bóhm naplója” elvileg arra volt hivatott, hogy régi emlékeket idézzon fel – ám még azt a fáradságot sem vették ennek a flashback-re épülő két résznek az összeállítására, hogy olyan jeleneteket válogassanak össze, amelyeknek az egykori közös képviselő valójában a szem- és fültanúja lehetett, így azt kellett elfogadnunk, hogy Bóhm bácsi valójában mindenhova bejáratos volt egykor, Mágenheimék fürdőszobájába is.

A *Szomszédok* tehát, bármennyire is kultikus sorozattá növekedett mostanra, ezt nem a humoros jeleneitnek, a fordulatos, izgalmas cselekményének, netán a remek karaktereinek köszönheti – bár mindhárom tartalmazta (hogy az első sugárzása idején még ismeretlen fordulattal éljek, *nyomokban*), mégis valami más kell ahhoz, hogy ma is vetíthetőek legyenek az ismétlései. Még arra is találunk mostanában példát, hogy

írók emlegetik megszólalásaikban (pedig az irodalmi értékét tényleg nem egyszerű fellelni): Grecsó Krisztián az *Élet és Irodalom* 2017. augusztus 18-i számában, egy tévékritikában (amelynek közvetlen tárgya nem a *Szomszédok*, hanem a *Vészhelyzet* egy részének ismétlése volt) azon a jelenségen gondolkodott el, miként lehetnek a sorozat rajongói közt olyan fiatalok, akik a *Szomszédok* eredeti idejében még meg sem születtek. (Egyet közülük a már emlegetett fesztiválon a színpadra invitáltak – a szereplők arcképeivel díszített póló volt rajta, és bejelentette, hogy hamarosan tetováltatni is fog magára valami... szomszédokosat.) Grecsó szerint nem gúnyt kell látnunk ebben a vonzalomban, vagy nem csak, nem elsősorban azt:

„A *Szomszédok* retróérzés divatja, vagyis azok rajongása, akik nem éltek az egyenes adásokkor, és nem láthatnak egyetlen részt sem, az egykori nézők számára gyakran tűnhet gúnyolódásnak. Pedig ez a fajta, satirikusnak álcázott befogadás valójában alibi, egyfajta mentségkeresés. Mert valami olyasmi jelent esztétikai élvezetet számukra, amit tanult ízlésük és tanulmányaik, vagy akár a szüleik emlékei szerint, nem illene szeretni.”

A másik író, aki az utóbbi időszakban emlegette a sorozatot, éppen ahhoz a generációhoz tartozik, ame-

lyik az első vetítés idején még mindenféle értelemben igen távol volt a teleregény csütörtökönként leadott fejezeteitől. Nemrégiben a litera.hu arra buzdította a szerzőit, hogy az *Ördög a részletekben* című rovatban kedvenc sorozataikról írjanak: a *Szomszédok*nál egy évvel fiatalabb, Csíkszeredában felnőtt Potozky László pedig éppen ezt a teleregényt választotta, leszögezve azonnal, hogy ebben az esetben a „kedvencen” nem azt érti, hogy ez a legjobb sorozat lenne, amelyet életében látott. Már nem is abban a ritmusban nézte a folytatásokat, ahogy az első nézők, hiszen „dupla *Szomszédokról*” beszél – és valójában nem is a sorozat lett rövid írásának tárgya, hanem az a szorongást oldó biztonságérzet, amelyet kapott tőle:

„Gyakran délutáni váltásban jártunk egynegyben iskolába, négy hét így, négy hét rendszeren, és nem elég, hogy versenylóistállóként működött az osztályunkat a tanító néni, az órákon érzett szorongás áttelepedett a szabadon töltött időmre is, hordoztam mindenhová a tarkómban és a gyomromban. De délelőttönként jött nagymamám, hol háromnegyed tizenegyre, hol fél tizenkettőre, és miközben megnéztem a dupla *Szomszédokat* a tévében, ő megmelegítette az ebédet a mikróban. Ugye, nem mondd meg apáméknak, kérdeztem, hogy bent ettem a nagyszobában a tévé előtt? Mire

ő, nem, csak ne morzsálgj a kenyérrel. Tompán szólt Hidas Frigyesztől minden magyar főcímenék legfőbbje, a konyhában pedig búgott a mikró, aztán csilingelt.”

De mit lehet mindezekén túl ezzel az inkább nevetséges, mint jó sorozattal kezdeni irodalmárként, nem pedig médiakutatóként vagy szociológusként közelítve hozzá? Érdemes-e komolyan venni a műfaji önmeghatározását, és abból indulni ki, hogy teleregényről van szó, vagyis olyan, rövid részekből összeálló egészről, amelynek az előzményeit, ha igaz, valahol a tizenkilencedik század végén, a huszadik század elején elterjedt, lapokban olvasható folytatásos regények között találhatjuk meg? Szappanoperának biztosan nem nevezhetnénk, hiszen nem szakították meg reklámok, „termékelhelyezésről” sem beszélhettünk még a vetítése idején, de nem láttunk benne címke nélküli söröket sem, ha valaminek látszott a márkája, látszott az rendszeren. Ha pedig a vele Magyarországon sokáig párhuzamosan futó *Dallashoz* hasonlítjuk, akkor a „főgonosz” hiánya azonnal feltűnik (a *Szomszédok*kal rövid ideig szintén átfedésben sugárzott, 1998-ban indult *Barátok közt* már sokkal erősebben átvette a *Dallas* alapsémáját, eleinte mindenképp: Jockey Ewing szerepkörét Berényi Miklóst kapta meg). A *Szomszédok*ban csak kisebb

formátumú negatív figurákat találunk, mint Kereit, az adótanácsadót, vagy a sorban állást nehezen viselő, hőbörgő lakótelep-lakót, illetve a folyton visszatérő bűnözőket, akik leszúrják, leütik, felrobbantani kívánják, lelövik az egyébként végtelenül békés gazdagrétiakat. Persze, Janka néni fontos szereplővé válása remekül jelzi, mennyire elengedhetetlen egy sorozatba beleírni egy karakteres, ambivalens, tehát nem unalmas figurát: az alkoholt és a pénzt kedvelő, a környezetét idegesítő nagynéni minden egyes felbukkanása emlékezetesre sikerült, persze, nem kis mértékben a remek színészi alakításnak köszönhetően. Teleregényként nézve a sorozatot azt látjuk, hogy egy ennyire hosszú széria jó eséllyel kibújik abból a mederből, amelyben készítői tartani szerettek volna: az induláskor nem tudhatták, hány évig megy majd a sorozat, de abban sem lehettek biztosak, hogy közbejön a rendszerváltás. Ez utóbbi elsősorban azért érdekes a sorozat szempontjából, mert az apolitikus, legalábbis politikai állásfoglalásra nyíltan sosem vállalkozó *Szomszédok*, amely ráadásul mintha a változatlanságot tartotta volna a legfőbb értéknek, sajátos helyzetbe került: a megváltozó világ leginkább rémületet keltő felfordulásként, nehezen viselhető bizonytalanságként jelent meg benne (olyan, alig feldolgozható élményekkel, minthogy átláthatatlanul

sok lett a párt, nem tudjuk, mit kell tanítani történelemórán, megjelennek az iskolánál a drogdilerek, és így tovább).

Miközben pedig a gazdagréti lakótelepet környező világban minden megváltozott, a három főszereplő család tagjainak élete csaknem mocsanatlan maradt: bár két családban is született egy-egy gyermek, az egyik házaspár (Alma és János) egy időre szét- és elvált, a Mágenheim-házaspár körül folyton kísértő nők, illetve férfiak bukkantak fel, mégis olyanok lettek az első emeleti lakásokban élők, mint Fejes Endre *Rozsdatemetőjében* Hábeterék. Lenke néni úgy szórta be minden évben a téli ruhákat naftalinnal, ahogyan Pék Mária halat rántott, túrós csuszát készített, vagy ahogyan a Hábeter-család itta a brügecsi bort. Az, hogy a „mindenkori kisember” élete a politikai változásoktól érintetlen marad, még a lakóhelye sem változik meg, amiatt lett kevéssé hiteles a *Szomszédok* esetében, vagy azért lett ez az alapséma csak hiteltelen fordulatokkal fenntartható, mert egyébként nem a társadalom legsóbb rétegeiből választottak a szereplőknek foglalkozást. Bár a rendszerváltás körül egyik fontos alak sem lett tartósan munkanélküli, mégsem jutott ki a panellakásból, meg az egyik hónapról a másikra gördülő létezésből sem

a kozmetikus, sem az időszakosan még magánklinikán is dolgozó orvos, sem a nagyszülei félszobájában hosszú éveket lehúzó pincérnő.

A változatlansághoz szükség volt arra a ritmusra is, amelyet a kétheti ismétlések adtak: hiszen a fordulatok, ha voltak is, nem naponta záporoztak a nézőkre. (Az ismétlések, az a dupla *Szomszédok*, amelyet Potozky is emlegetett, már vágatássá változtatták az állni látszó időt, hiszen így egyetlen nap alatt Gazdagréten egy egész hónap telt el.) Abban az egykori világban minden két héten át tartott, a nyaralás, a betegállomány, vagy akár a töprengés azon, hogy egy megcsalás, de inkább megingás után az adott pár tagjai szakítsanak-e vagy sem. Ráadásul a *Szomszédok*ban az idő sokkal inkább ciklikus volt, mintsem lineáris: haladt ugyan előre az idő (különösen a gyerekszereplőkre csodálkozott rá valaki időnként, hogy mennyire megnőttek), de sokkal inkább a mitikus ciklikusság jellemezte a sorozatot. Különösen azért, mert az örökcsütörtökbe léphettek be időről időre a nézők: elvileg a sugárzás ideje és a szereplők körül zajló történések egybeestek, így szinte mindig csütörtöki jelene- teket láttuk, csak időnként egy-egy szerda estét vagy péntek reggelt. Ebből pedig az következett, hogy sosem szembesültünk azzal, milyen, mondjuk, Mágenheim Julcsi, ha hét- fő reggel iskolába indul, de azt sem

nézhattuk meg sosem, hogyan telik egy hétvége a lakótelepen. A két rész közt a „rögzítetlen létezésben” (ez a sorozatelemzések egyik alapfogalma) lebegő szereplők számára az időt az évszakok változása, illetve az ünnepek tagolták: ha a karácsony épp csütörtökre esett, akkor része lett a sorozatnak is, de, természetesen, húsvétot egyszer sem láttuk a 12 év alatt.

A ciklikus időélményhez az is hozzájárult, persze, hogy számos olyan foglalkozás képviselőjét szereplőnek választották, aki folyamatos munkarendben dolgozott, például mint mentőorvos, vagy a folytonos körforgás határozta meg az életét, hiszen tanár volt. Azt már Kosztolányi *Aranysárkányából* tudjuk, hogy a tanárok halála azért is annyira meg- rázó, mert a tanév ismétlődő ritmu- sa mintha kiszakítaná őket az idő előrehaladásából, és ezzel az emberi élet végességéből is. (Novák Antal egyik tanítványa tanára temetésén raktározza el magának egy életre azt a tapasztalatot, hogy a „tanárok is meghalnak”.) A *Szomszédok*ban olyan eset szinte nem is fordult elő, hogy valakinek el kellett játszania a halált, vagyis egy színészt úgy írtak volna ki a sorozatból, hogy csak a szereplő halt meg, ő maga nem (talán még a sorozat eleje felé Alma autóbalesetben elhunyt szülei jelentet-

tek kivétel, de ott is csak a halál híre érkezett meg, magát a balesetet nem láttuk). Így a sorozatban bekövetkező haláleseteket az tette tragikussá, hogy egyúttal a színészt is gyászolták a kollégái és az őt szerető közönség: ez történt többek közt a még nagybetegen is forgató Máriáss József, Szabó Ottó vagy Bánki Zsuzsa esetében. A valóság és a fikció viszonya a színészek valóságán keresztül határozta meg a sorozatot: már abban is, hogy a szereplők születési dátuma azonos volt az őket játszó színészek dátumával. Ha egy színésznő terhes lett, azt beleírták a sorozatba, amikor pedig Kulka János ki szeretett volna lépni a csapatból, akkor a karaktere hezitálni kezdett, hogy külföldi munkát vállaljon-e. Ennek az összefonódásnak pedig nyomatékot adott a sorozat igen kimódolt zárata, az a közös utazás, amelynek során minden szereplő „álnevet” kapott, amely a figurát játszó színész valódi neve volt: ez a sajátos azonosulás tette többek közt erősen ambivalenssé a már emlegetett pódiumbeszélgetést a *Szomszédok* fesztiválon.

A mitikusság ugyanakkor nem pusztán az időélmény miatt kapcsolható a magyar fejlesztésű teleregényhez. A sorozatoktól megszokhattuk, hogy egy zárt világon belül játszódnak, a „saját világban”, amelyen kívül minden idegen, ismeretlen és fenyegető. Ennek általában a forgatás szervezésének egyszerűsítése, illetve

gazdaságosságának biztosítása az elsődleges oka: ugyanakkor azért is van szükség egy zárt térre, hogy a szereplőket minduntalan kontaktusba lehessen hozni egymással, ehhez ad jó lehetőséget akár egy közösen bérelt lakás, akár egy kávézó, akár egy kórházi osztály. A *Szomszédok* ebből a szempontból sem volt szapannopera, hiszen olyan, sokat mozgó figurákkal is dolgozott, mint a taxifőőr, a mentőorvos vagy az erdész. Mégis megmaradt benne mindvégig „saját világnak” a gazdagréti lakótelep, ahol nyugalom van, béke (az állandó autólopások, a nőket ért támadások ellenére ismételtgették ezt folyton a szereplők), ahol barátság van és kiszámíthatóság, és ahonnan csak akkor mennek be a kaotikus, fenyegető és távoli városba, ha nagyon muszáj. Hiszen, ráadásul, a lakótelepen „jó a levegő” – tettem rá kísérletet, hogy megszámloljam, hányszor is hangzik el ez a fordulat a sorozat egészében, de olyan sokszor, hogy feladtam a strigulázást. Azért is kellett súlykolni, hogy a lakótelep biztonságos, egészséges, védelmező tér, mert ez az élmény nemcsak az egyébként ilyen helyeken élők tapasztalataival nem találkozott feltétlenül, de azokkal a képzetekkel sem, amelyek az irodalomban, a filmekben kialakultak már a *Szomszédok* sugárzásának megkezdéséig.

A sorozat ugyanis akár olyan alkotásokkal is összevethető lenne,

mint Csukás István *Vakáció a halott utcában* (1976) című ifjúsági regénye, Békés Pál *Lakótelepi mítoszok* című novelláskötete, és *Kétkalkezes varázsló* (1984) című meseregénye, de akár olyan filmekkel is, mint a Tarr Béla rendezte *Panelkapcsolat* (1982), vagy Szomjas György filmje, a *Falfúró* (1985). Ezekben a művekben a lakótelepek sivár, unalmas, igénytelen terek, ahol a szomszédok nem ismerik egymást, sőt, egymás agyára mennek, hiszen a falakon minden áthallatszik, nincs tehát béke, nincs barátság. Békés Pál meséjének elején az ügyetlen, a varázslóiskolát csak keservesen elvégző Fitzhuber Dongónak munkahelyként a Nimbusz Endre Bertalan utcai lakótelep Körzeti Varázslóhivatalát jelölik ki – amikor a varázsló megérkezik a neki rendelt helyre, messze nem az a boldogság tölti el, mint a Gazdagrétre beköltöző új lakókat:

„Fitzhuber Dongó leszállt a 101-es buszról. A busz elporzott, ő pedig körülnézett és elhűlt. Sejtette ugyan, hogy nem hiába tartják minden varázslótelepek legiszonyatosabbikának a Nimbusz Endre Bertalan utcai lakótelepet, de ez mindent felülmutt. Ameddig a szem ellátott, tízemeletes házsorok, ablaksorok, erkélysorok, lépcsősorok, saroksorok. Egyetlen földszintes, alacsony házacska lapult a tízemeletes óriások tövében: a szolgáltatóház. U alakú volt, az U öblében fontosabbnál

fontosabb boltok és hivatalok, a Gyümért bejárata mellett pedig egy műmárvány tábla a következő felirattal:

*E ház helyén állt a ház,
melyben május 29-től június
3-ig lakott és alkotott
Nimbusz Endre Bertalan.”*

Békés Pál itt nemcsak a lakótelepek fantáziátlanságát emeli ki (egy meseregényben mindez azért is különösen szomorú, mert egy ilyen helyen, úgy tűnik legalábbis, nem létezhetnek mesék), de azt is, hogy ezek a lakónegyedek *valaminek a helyére* épültek legtöbbször, a múlt, a hagyomány elpusztításának köszönhetően a létezésüket. (Persze, *A kétkalkezes varázsló* esetében ez a hagyomány is erősen ironikussá válik, az egykori házban alig egy hétig alkotó „híres embernek” köszönhetően.) Csukás István regényében különösen hangsúlyossá válik, hogy csak a múltvesztésnek köszönhetően jöhet létre a „szép, új világ”: itt egy csapat iskolás gyerek költözik be a lakótelepre, majd találhatnak egy „halott utcát”, amelyből a lakókat kiköltöztették már, de a bontógépek még éppen nem érték el. Csukás ebben a vidám, iskolásoknak írt regényében igen finoman jelzi azt a drasztikus folyamatot, amit óbudai lakosként át is élt, vagyis azt, hogy mennyi fájdalommal járt a régi házak ledózerolása – például abban a részletben, amikor a gyerekek megilletődötten szembesülnek vele, ho-

gyan hagyták ott a házaikat a kiköltözésre kényszerítettek:

„A nyitott verandáról még egyszer végignézték a gyönyörű kerten, majd bementek a házba. Csombor rögtön talált az előszobafogason egy aranyszínű portássapkát. Az ellenző fölött nagy aranybetűkkel rá volt hímezve a sapkára: ARIZONA. Csombor felpróbálta, s éppen jó volt neki, illetve egy kicsit még szűk is volt. A szobák tiszták voltak, gondosan kisöpörte a tulajdonosuk, mielőtt elköltözött volna. Ezen egy kicsit elcsodálkoztak, mert ennél feleslegesebb dolgot elképzelni is nehéz, de azután eszükbe jutott a kert, és mindent megértettek. Vagy legalábbis megsejtették, hogy van ilyen is, a szeretetnek ilyen megnyilvánulása, hasonlít ahhoz, ahogy a halottat utoljára felöltöztetik.”

A gazdagréti lakótelep más módon kezdte meg létezését, mint az óbudai vagy az újpesti: nem szükségeltett egy hosszú évtizedek (évszázadok) óta létező, eleven városrész lerombolása a létrehozásához. (A szanalás egyébként Békés meseregényében is ott van, sőt, a cselekmény mozgatórugója lesz: hiszen kiderül, hogy egy egykori királyi udvar lakóit költöztették be a lakótelepi lakásokba, akik magányosan és szomorú elszigeteltségben élnek mindaddig, amíg egy kisfiú és a „körzeti varázsló” fel nem fedezi őket.) De a *Szomszédok* első ré-

szében még ott volt ez a fájdalom, hiszen a Takács családnak azért kellett a lakótelepre költöznie, mert az M0-ás építése miatt szanalták a házukat: az ő történetük tehát egészen másképp indult, mint Mágénheimké vagy Vágásiéké, akiknek az új lakás a közös, önálló élet lehetőségét adta meg. Lenke néni bánata azonban, szomorú búcsúja az öreg bútoraitól és a kutyájától, akit a lakásba nem akar magával vinni, hamar szertefoszlott, az első rész pedig a rákövetkező 330 rész ismeretében olyan lett, mintha egy egészen másmilyen sorozat készült volna belőle kinőni.

És itt érdemes, végezetül, visszanyarodni oda, mit lehet irodalmárként megtanulni a *Szomszédok*ból. Jól megfigyelhető a sorozatot nézve, miként formálhatják a feltételezhetően az alkotó szándékán túli körülmények a „művet” magát: nem pusztán arra gondolok itt, hogy a színészek sorsának alakulása formálni képes a cselekményt, de akár arra is, hogy a fordulatokhoz arra az egyre nevetségesebb megoldásra volt szükség, hogy, mondjuk, minden, lényeges szereplővel történt balesethez éppen Mágénheim doktor érkezzon meg mentőorvosként. A nem kevés számú baki és következetlenség pedig jól mutatja, hogy a sorozat kollektív munka volt, amely csak hömpölygött előre, visszanezni

a korábbi fejezeteket aligha volt idő – így lehetett ez régen is, csakhogy az olyan, folytatásokban regényt író szerzők, amilyen Móricz is volt, jelentősen átdolgozták azokat a műveiket, amelyeket a lapmegjelenések után kötetben is meg kívántak jelentetni. De akár olyan apróságok is feltűnhetnek, hogy a legelső részben még, amikor Mágenheim Juli felveszi a telefont, úgy szól bele, hogy „Szia, anyu”, majd soha többé nem szólítja így az édesanyját, kizárólag Etusként, ahogy mindenki más. De itt még a Csűrös Karola játszottá karaktert nem ismerte a néző, nehezen lehetett volna tehát rávezetni arra, hogy anya-lánya kapcsolatot kell látnia a csak az egyik oldalról szemlélt telefonbeszélgetés mögé. (Kicsit hasonlítható ez a dilemma és annak megoldása ahhoz az írói helyzethez, amelybe, miként egy beszélgetésben elmondta, Háy János került *A gyerekek*

című regényének megírása közben, amikor rájött, hogy szinte minden női szereplőjét Marikának nevezte el: ezt pedig visszamenőleg annak ellenére meg kellett változtatnia, hogy még akár hiteles is lett volna az effajta ismétlődés. Egy sorozatban sem ismétlődhetnek a nevek, ha két Júlia van, akkor az egyik Julcsi lesz – pedig az életben simán előfordul a nevek halmozódása egy családon vagy tágabb közösségen belül.) Persze, nyugodtan mondhatja bárki, hogy hiába vonunk le belőle tanulságokat, attól még a *Szomszédok* nem lesz jobb, de még azt is joggal vetheti a szememre, hogy ezekhez a felfedezésekhez a sorozat nélkül is eljuthatunk – mégis sokakat foglalkoztat ma is a Lantos utca lakóinak sorsa, akik mintha még mindig a rögzítetlen létezés állapotában lebegnének valahol, várva, hogy újra visszakerüljenek az örökcsütörtökökhöz.

A Wallenberg Egyesület Ember Mária-díjára már lehet díjazottakat jelölni.

A kiírást az Egyesület honlapján találják meg. www.wallenbergegyesulet.hu

Vagy írjon mailt: wallenbergegyesulet.elnok@gmail.com

ÁLLJ FEL A FOTELBŐL
ÉS CSATLAKOZZ!
info.nyomtassteis@gmail.com

NYOMTASS TE IS
HÍREK, AMELYEK NEM JUTNAK EL MINDENKIHEZ
WWW.NYOMTASSTEIS.HU

TÁMOGASS TE IS!
MagyarBank
16300223409970131
cDemokraciá Műhely Egyesület

VIDÍTÓ KEDVEZMÉNYEK!

Ne búsuljon tovább!

A Magyar Narancs-olvasókártyával akár több ezer forintot is spórolhat kedvenc helyein.

Rendelje meg most **11 288 forint kedvezménnyel*** mindössze 19 860 forintért a Magyar Narancsot, és legyen Ön a legtöbb helyen **20 százalék kedvezményre** jogosító „Olvasókártya”!

Már csak ezért is érdemes egy évre előfizetni!

Az áruspéldányhoz képest.

Az előfizetés lejártáig 20% kedvezményt nyújt:

Bethlen Téri Színház • Cirko-Gejzír • Fonó
Budai Zeneház • Irók Boltja • Jurányi
Produkciós Közösségi Inkubátorház • Katona
József Színház és Kamra • Ludwig Múzeum
• Nemzeti Táncszínház • Örkény Színház •
Petőfi Irodalmi Múzeum • Széké Színház •
Trafó • Zsolnay Örökségkezelő (Pécs)

10% kedvezményt nyújt:

Tranzit Art Café

7% kedvezményt nyújt:

Líra Könyvesboltok

magyarnarancs.hu/elofizetes

MAGYAR NARANCs

AJÁNDÉKOZZON ÉLET ÉS IRODALMAT!

Lepje meg családtagjait, barátait, üzletfeleit
Élet és Irodalom-előfizetéssel!

Rendelje meg igényes grafikai kivitelű ajándék-
utalványunkat, s adja át annak, akit tartalmas
és maradandó ajándékkal kíván megtisztelni.

Hónapokon át mindig Önre emlékezteti majd őt
a hetenként érkező *Élet és Irodalom*.

Az ajándékutalvány
megrendelhető,
illetve megvásárolható
a szerkesztőségben:

1089 Budapest,
Rezső tér 15.,
tel.: 210-5149,
210-5159,
fax: 303-9241,
e-mail:
lapterjesztes@es.hu,
es@es.hu

Az előfizetés díja: negyedévre
6300 Ft, fél évre **10 800** Ft,
egy évre pedig **19 860** Ft

ÉLET ÉS IRODALOM
IRODALMI ÉS POLITIKAI HETILAP

